

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Llwybr hyfforddi Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu Cymru Gyfan

(wedi'i addasu o lwybr ComIT*/ SEWC**)

Ar gyfer yr holl ymarferwyr gofal plant sy'n
gweithio gyda phlant 0 i 4 blwydd 11 mis oed

*Tîm Ymyrraeth Cyfathrebu **Consortiwm De Ddwyrain Cymru

Cyflwyniad

Mae'r llwybr hyfforddi Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu yn offeryn y gall ymarferwyr gofal plant yn y blynyddoedd cynnar sy'n gweithio gyda phlant rhwng 0 â 4 blwydd 11 mis oed ei ddefnyddio i nodi eu hanghenion hyfforddi o ran Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu. Fe'i cynlluniwyd i gyd-fynd â'r **Fframwaith Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu** a'r **rhaglen trawsnewid Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)**. Datblygwyd y llwybr hyfforddi gan y **Tîm Ymyrraeth Cyfathrebu (ComIT)** o dan gronfa Trawsnewid ADY De-ddwyrain Cymru, ac mae wedi'i addasu i'w ddefnyddio ledled Cymru.

Awdurdodau Lleol a/neu gonsortia addysg sy'n gyfrifol am weithredu'r llwybr, ac mae'n anochel y bydd trefniadau lleol yn amrywio. Er bod rhai o'r cyrsiau sy'n bodloni'r cymwyseddau perthnasol am ddim, mae angen cyllid ar eraill a bydd angen cynllunio ar gyfer hyn a'i gyfathrebu ar lefel awdurdod lleol neu gonsortiw. Bydd trefniadau Sicrhau Ansawdd yn amrywio'n lleol, a bydd angen eu cyfathrebu ar draws y sector o fewn pob awdurdod lleol neu gonsortiw.

Mae llawer o gyrsiau ar Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu ar gael ledled Cymru, a fydd yn bodloni'r gofynion o fewn pob lefel cymhwysedd, ac ni fydd pob cwrs ar gael ym mhob ardal. Am y rheswm hwn, rhoddir enghreifftiau o fewn y llwybr ond nid yw'r ddogfen hon yn ceisio darparu cyfeiriadur cynhwysfawr o gyrsiau. Mewn rhai achosion, bydd hyfforddiant gloywi yn cael ei argymhell ac amserlenni'n cael eu pennu. Mae'n bwysig bod hyfforddiant gloywi yn cael ei gynnwys mewn Cynlluniau Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP) a byddai'n fuddiol cytuno ar amserlenni'n lleol ar gyfer hyn.

Lefelau sgiliau a'r Fframwaith Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu

Nid yw'n bosibl cynnwys holl gynnwys y Fframwaith Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu yma, ond darperir crynodeb yn y diagram ar dudalen 3. Yn y Fframwaith, diffinnir lefelau sgiliau ar 4 lefel: sylfaenol, cyffredinol, uwch ac arbenigol. Crynhoir y lefelau hyn isod i gyd-fynd â'r 3 disgrifydd trawsnewid ADY 'craidd', 'uwch' ac 'arbenigol'. Mae'r llwybr yn cynnwys y ddwy set o ddisgrifyddion fel y gall ymarferwyr fod yn sicr eu bod yn cael hyfforddiant ar y lefel briodol.

Craidd

Sylfaenol:

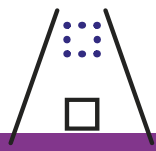
- Yn addas i'r sawl sy'n dod i gysylltiad â phlant ond nad yw'n gweithio gyda nhw'n rheolaidd, e.e. rheolwyr; arweinwyr strategol; perchnogion; pwyllgorau rheoli
- Ymwybyddiaeth sylfaenol o Lleferydd, laith a Chyfathrebu ac Anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu, gan gynnwys datblygiad nodweddiadol a strategaethau ymarferol i gefnogi Lleferydd, laith a Chyfathrebu

Cyffredinol:

- Yn addas i bob ymarferydd gofal plant sy'n gweithio gyda phlant yn y blynyddoedd cynnar yn rheolaidd (gan gynnwys ymarferwyr gofal plant; Gweithwyr Cymorth Gofal Iechyd, hyfforddeion/prentisiau)
- Yn trafod y sgiliau a'r wybodaeth sylfaenol y dylai pawb sy'n gweithio'n uniongyrchol gyda phlant rhwng 0 â 4 blwydd 11 mis eu cael o ran Lleferydd, laith a Chyfathrebu ac Anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu
- Yn cynnwys gwybodaeth am sut i gyfeirio i gymorth ychwanegol

Mae enghreifftiau o ddeilliannau dysgu yn cynnwys:

- "Yn gallu diffinio'r termau 'lleferydd', 'laith' a 'chyfathrebu'"

Uwch

Uwch:

- I'r sawl sy'n gweithio yn y blynyddoedd cynnar mewn swydd benodol yn cynorthwyo Lleferydd, laith a Chyfathrebu ac Anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu. Gallai gynnwys yr Ymarferydd Cyfathrebu Arweinol; Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol (CADY) a'r sawl sy'n cefnogi plant unigol ag anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu

Mae enghreifftiau o ddeilliannau dysgu yn cynnwys:

- 'Â dealltwriaeth drylwyr o normau Lleferydd, laith a Chyfathrebu; achosion Anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu gan gynnwys ffactorau risg; strategaethau i ddatblygu Lleferydd, laith a Chyfathrebu a helpu gydag Anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu'
- 'Yn gallu esbonio'r cysylltiadau rhwng Anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu a meysydd datblygu eraill'

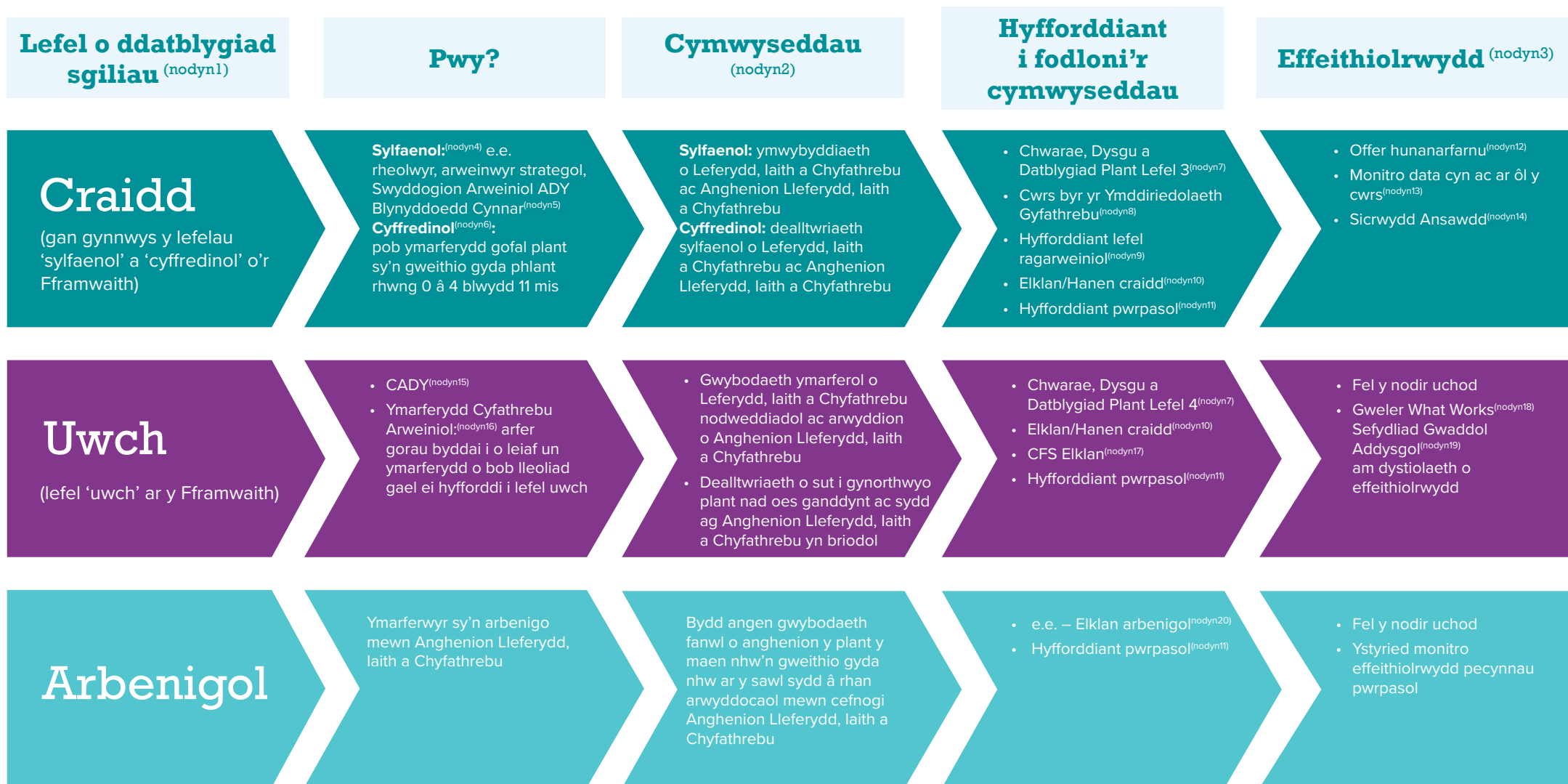

Arbenigol

Arbenigol:

- I'r sawl sydd â swyddogaeth bwysig o ran cefnogi Anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu. Byddai enghreifftiau o ymarferwyr ar y lefel hon yn cynnwys Athrawon y Byddar; Athrawon y Rhai â Nam ar eu Golwg; Arbenigwyr mewn Cyfathrebu amgen/cynyddol ac ati.
- Byddai dysgu ar y lefel hon yn cynnwys: gwybodaeth arbenigol briodol am anghenion penodol y plant yr ydych yn gweithio gyda nhw, e.e. plant byddar/ defnyddwyr dulliau cyfathrebu ategol ac amgen
- **Mae enghreifftiau o ddeilliannau dysgu yn cynnwys:**
 - 'Yn gallu adnabod plant sydd mewn perygl o fod ag Anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu hirdymor'
 - 'Yn gallu cynorthwyo ymarferwyr eraill sy'n gweithio gyda phlant ag Anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu hirdymor'

Llwybr hyfforddi ymarferwyr Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu Cymru Gyfan: 0 i 4 blwydd 11 mis

Llwybr hyfforddi Lleferydd, iaith a Chyfathrebu Cymru Gyfan 0 i 4 blwydd 11 mis (wedi'i addasu o lwybr ComIT)

Nodiadau

1. Daw'r disgrifyddion lefel 'craidd, uwch, arbenigol' o'r [Rhaglen Trawsnewid Anghenion Dysgu Ychwanegol \(ADY\)](#) (Llywodraeth Cymru, 2018), ac mae'r grwpiau staff cyfatebol ar bob lefel fel y disgrifir yn y rhaglen. Mae'r lefel 'craidd' yn cynnwys lefelau 'sylfaen' a 'chyffredinol' o'r Fframwaith Lleferydd, laith a Chyfathrebu; ac mae'r lefel 'uwch' yn cyfateb i lefel 'uwch' y Fframwaith. Mae lefel arbenigol yr un fath ar gyfer disgrifyddion y Fframwaith ac Anghenion Dysgu Ychwanegol
2. Crynhoir y cymwyseddau sy'n ofynnol ar bob lefel yn y golofn hon, ac fe'u hesbonnir yn fanylach yn y tabl ar dudalen 3
3. Mae'n hanfodol bod y staff yn ffyddiog y bydd unrhyw hyfforddiant y maent yn ymgymryd ag ef yn effeithiol o ran newid arfer. Bwriad y golofn hon yn y llwybr yw cyfeirio staff i dystiolaeth sy'n bodoli eisoes yn ogystal â'u helpu i nodi ffyrdd o fonitro eu heffeithiolrwydd eu hunain yn y lleoliad
4. Cyfeiria lefel 'sylfaen' at lefel y cymhwysedd a ddisgrifir yn y Fframwaith. Bydd hyn yn cynnwys yr holl ymarferwyr sy'n gweithio'n uniongyrchol gyda phlant
5. Mae Swyddog Arweiniol Anghenion Dysgu Ychwanegol y Blynyddoedd Cynnar yn swydd a ddisgrifir yn Neddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 ([gweler Côt ADY Cymru](#), pennod 10 tudalen 87). Disgrifir yr arbenigedd sy'n ofynnol ar gyfer swydd Swyddog Arweiniol Anghenion Dysgu Ychwanegol y Blynyddoedd Cynnar yn y Côt yn 10.4 ar dudalen 88; ac mae angen o leiaf y lefel 'sylfaen' ar y llwybr hwn
6. Cyfeiria lefel 'cyffredinol' at lefel y cymhwysedd a ddisgrifir yn y Fframwaith. Bydd hyn yn cynnwys rhan fwyaf o'r gweithlu, gyda phawb sy'n gweithio'n uniongyrchol gyda phlant fel eu prif swydd ar y lefel hon o ddatblygu sgiliau. Gall hyn gynnwys e.e. Gweithwyr Cymorth Gofal Iechyd yn ogystal ag aelodau o'r gweithlu gofal plant
7. Mae'r gyfres newydd o gymwysterau Gofal Plant, Chwarae, Dysgu a Datblygu yn cynnwys Lleferydd, laith a Chyfathrebu ar lefelau 2, 3 a 4. Mae'r cynnwys ar lefelau 3 a 4 yn bodloni'r cymwyseddau ar lefel gyffredinol ac uwch yn y drefn honno. D.S.: nid oedd unrhyw gynnwys yn y cymwysterau gofal plant lefel mynediad blaenorol yn bodloni cymwyseddau Lleferydd, laith a Chyfathrebu
8. Mae [cwrs byr yr Ymddiriedolaeth Gyfathrebu](#) yn gyflwyniad ar-lein i Lleferydd, laith a Chyfathrebu. Mae'r cwrs am ddim, ac mae'n cymryd tua hanner diwrnod i'w gwblhau
9. Mae cyrsiau 'lefel ragarweiniol' yn cyfeirio at gymwyseddau lefel mynediad o ran Lleferydd, laith a Chyfathrebu ac Anghenion Lleferydd, laith a Chyfathrebu
10. Mae [Elklan](#) a [Hanan](#) yn ddarparwyr hyfforddiant sy'n arbenigo mewn Lleferydd, laith a Chyfathrebu. Maen nhw'n hyfforddi hyfforddwyr i gyflwyno cyrsiau'n lleol yn ôl yr angen. Mae enghreifftiau o gyrsiau craidd Elklan yn cynnwys 'Speech and Language Support for 0-3s'; ac mae enghreifftiau o gyrsiau Hanan yn cynnwys 'Learning Language and Loving It'

Nodiadau (parhad):

11. Bydd hyfforddiant pwrpasol yn cael ei nodi gan arbenigwr (e.e. Therapydd Lleferydd ac Iaith) ac mae'n benodol i anghenion y lleoliad neu'r unigolyn, e.e. Arwyddiaith, Cyfathrebu Ategol ac Amgen. Er bod y rhain yn bynciau arbenigol, gallan nhw fod yn berthnasol ac yn angenrheidiol i staff ar bob lefel o'r llwybr yn dibynnu ar y pwnc ac anghenion y plentyn neu'r plant
12. Mae amrywiaeth o ddulliau hunanwerthuso ar gael i ymarferwyr a lleoliadau. Caiff y rhain eu cynnwys neu eu trafod yn y cyrsiau hyfforddi o fewn y llwybr, ac maen nhw'n cynnwys Pecyn Cymorth y Sefydliad Gwaddol Addysgol; rhestrau gwirio yr Ymddiriedolaeth Gyfathrebu ac Elklan (dim ond i ymarferwyr sydd wedi dilyn cyrsiau Elklan y mae rhestrau gwirio Elklan ar gael). Mae rhestrau gwirio yr Ymddiriedolaeth Gyfathrebu am ddim a darperir dolenni yn fan hyn er gwybodaeth:
[Cyfeirnod cyflym](#)
[Mwy manwl](#)
[Cyfleuster arsylwi ar ystafelloedd dosbarth sy'n cefnogi cyfathrebu](#)
13. Mae cyrsiau Elklan a chwrs byr yr Ymddiriedolaeth Gyfathrebu yn cynnwys holiaduron cyn ac ôl hyfforddiant sy'n ystyried e.e. hyder a gwybodaeth ymarferwyr o ran Anghenion Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu. Bydd llenwi'r rhain yn helpu darparwyr hyfforddiant a staff i fonitro effeithiolrwydd yr hyfforddiant
14. Bydd angen ystyried a chytuno'n lleol ar Sicrwydd Ansawdd hyfforddiant Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu
15. Mae'r Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol yn swydd a ddisgrifir yn Neddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 ([gweler Côt ADY Cymru](#), pennod 8 t.75). Mae'r [Rhaglen Trawsnewid ADY](#) (LIC, 2018), yn nodi y dylai'r Cydlynnydd ADY gael ei hyfforddi i'r lefel 'uwch' o ddatblygu sgiliau (t4, adran 2 'datblygu'r gweithlu')
16. Ymarferydd Cyfathrebu Arweiniol yw'r term y mae Elklan yn ei ddefnyddio ar gyfer ymarferydd mewn lleoliad sydd â'r swyddogaeth o gefnogi'r tîm i ddarparu cymorth Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu i bob plentyn yn eu lleoliad. Gellir defnyddio gwahanol deitlau ar gyfer yr un swydd yn lleol. Nid yw hon yn rôl statudol ond gall dynodi Ymarferydd Cyfathrebu Arweiniol helpu i sicrhau arferion gorau cyson mewn Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu
17. Mae rhaglen 'Communication Friendly Settings' Elklan yn rhaglen achrededig sy'n cynnwys hyfforddiant a sicrwydd ansawdd mewn lleoliadau, gan gynnwys penodi Ymarferydd Cyfathrebu Arweiniol. Gweler gwefan [Elklan](#) am fanylion
18. Mae [What Works](#) yn gronfa ddata o hyfforddiant sy'n seiliedig ar dystiolaeth ar gyfer Anghenion Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu
19. [Pecyn Cymorth y Sefydliad Gwaddol Addysgol](#)
20. Mae enghreifftiau o [gyrsiau Elklan arbenigol](#) yn cynnwys: Supporting pupils with hearing difficulties, unclear speech, verbal pupils with ASD

Cyfeiriadau

- Yr Ymddiriedolaeth Gyfathrebu (2017) [Fframwaith Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu](#)
- Llywodraeth Cymru (2018) [Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thriwlynlys Addysg \(Cymru\)](#)
- Llywodraeth Cymru (2021) [Côd Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru](#)

Atodiad 1: Cofnod hyfforddiant ar gyfer lleoliadau

Cynlluniwyd y templed hwn i helpu arweinwyr i gadw cofnod o ofynion hyfforddi a statws ymarferwyr. Fe'i darperir ar ffurf taenlen Excel ynghyd â'r fersiwn electronig o'r llwybr, ac mae modd ei olygu'n llawn i alluogi ymarferwyr i gynnwys hyfforddiant lleol pwrpasol ayyb. Mae'r fersiwn Excel ar gael i chi ei lawrlwytho yn <https://www.exchangewales.org/cy/siarad-gyda-fi-lleferydd-iaith-a-chyfathrebu/>

		Enw'r cwrs:			Enw'r cwrs:			Enw'r cwrs:		
Enw'r ymarferydd	Lefel Sgil (gweler cymwyseddau ar y llwybr)	Gofynnol? Y/N	Wedi'i gwblhau? D/N/Amh.	Dyddiad cwblhau	Gofynnol? Y/N	Wedi'i gwblhau? D/N/Amh	Dyddiad cwblhau	Gofynnol? Y/N	Wedi'i gwblhau? D/N/Amh	Dyddiad cwblhau